

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Dato: 8. december 2011
Kontor: Procesretskontoret
Sagsbeh: Stine Maria Tolstrup
Christensen
Sagsnr.: 2011-740-0016
Dok.: 279177

KOMMENTERET OVERSIGT

over

høringsvar vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, lov om retsafgifter og lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen (Adgang til at en dommer m.v. kan færdigbehandle sager, der er påbegyndt, før den pågældende skal fratræde på grund af alder, visse ændringer af reglerne om behandling af sager om mindre krav, udelukkelse af sigtedes adgang til at være til stede under indenretlige videoafhøringer af børn m.v.)

I. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Sø- og Handelsretten, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandsförening, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Foreningen af Offentlige anklagere, Politiforbundet i Danmark, DJØF, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Danske Familieadvokater, Danske Inkassoadvokater, Dansk InkassoBrancheForening, Forsikring & Pension, Københavns Retshjælp, Århus Retshjælp, Institut for Menneskerettigheder, Retssikkerhedsfonden, Retspolitisk Forening, Akademikernes Centralorganisation, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Red Barnet, Børnerå-

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

det, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Adoption Center, DanAdopt, Landsforeningen Adoption og Samfund, Adoptionsnævnet og Erstatningsnævnet.

Justitsministeriet har modtaget høringsvar fra:

Præsidenten for Østre Landsret, Præsidenten for Vestre Landsret, Præsidenten for Københavns Byret (på vegne af byretspræsidenterne), Sø- og Handelsretten, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Politiforbundet i Danmark, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Institut for Menneskerettigheder, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Børnerådet og Erstatningsnævnet.

Nedenfor refereres bemærkningerne til udkastet til lovforslag i hovedtræk. Justitsministeriets kommentarer hertil er anført med kursiv.

Det bemærkes, at lovforslagets § 1, nr. 1-4, vedrørende oprettelse af en yderligere dommerstilling ved Tinglysningssretten, og § 1, nr. 9, vedrørende ophævelse af retsplejelovens § 110, stk. 3, er sendt i høring den 9. december 2011 med høringsfrist til den 6. januar 2012. En supplerende kommenteret høringsoversigt vil blive fremsendt snarest muligt herefter. Der henvises i øvrigt til pkt. III nedenfor.

II. Høringsvarene

1. Generelt

Præsidenten for Københavns Byret (på vegne af byretspræsidenterne), Sø- og Handelsretten, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Politiforbundet i Danmark, Advokatrådet, Institut for Menneskerettigheder, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd og Erstatningsnævnet har ingen bemærkninger til lovforslaget.

2. Dommeres mv. adgang til at færdigbehandle sager, der er påbegyndt, før de pågældende skal fratræde på grund af alder

Præsidenten for Østre Landsret har bemærket, at landsretten tillægger det afgørende vægt, at det som hidtil kun helt undtagelsesvis vil komme på tale, at en dommer ikke har afsluttet sine sager, før den pågældende skal

fratræde på grund af alder, og at pågældende i givet fald kun i en kortere periode efter sin fratræden deltager i og derefter afslutter behandlingen af den pågældende sag.

Præsidenten for Vestre Landsret har bemærket, at det fortsat bør være således, at det kun helt undtagelsesvis vil komme på tale, at en dommer ikke har afsluttet sine sager, før vedkommende skal fratræde på grund af alder. Det må således være op til den enkelte præsident og dommer at have særligt fokus på, at afviklingen af den enkelte sag tilrettelægges på en sådan måde, at den enkelte dommer så vidt muligt ikke kan bringes i en situation, hvor der opstår behov for at færdigbehandle en sag efter ansættelsens ophør. Den foreslåede mulighed for at færdigbehandle sager forudsættes i øvrigt alene anvendt i en kortere periode efter ansættelsens ophør, og hvor praktiske grunde meget klart måtte tale herfor.

Domstolsstyrelsen deler landsretternes opfattelse af, at den foreslåede adgang til, at en dommer mv. får mulighed for at deltage i og afslutte behandlingen af en sag efter det tidspunkt, hvor den pågældende skal fratræde på grund af alder, kun skal anvendes undtagelsesvis.

Dommerforeningen lægger vægt på, at det fremgår af forarbejderne til forslaget, at bestemmelsen har undtagelsens karakter, idet den alene forudsættes anvendt i de få tilfælde, hvor det ikke har været muligt at tilrettelægge arbejdet på en sådan måde, at den pågældende har kunnet færdigbehandle sine sager.

Justitsministeriet er enig i de anførte synspunkter. Som anført i de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.2 og i de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 6, forudsættes det, at den foreslåede adgang til at færdigbehandle sager kun anvendes undtagelsesvis. Det forudsættes, at det som hidtil vil være udgangspunktet, at arbejdet frem mod pensionstidspunktet tilrettelægges på en sådan måde, at den pågældende dommer får afsluttet sine sager, inden ansættelsen ophører, og at det således kun helt undtagelsesvis vil komme på tale, at en dommer ikke har afsluttet sine sager, før den pågældende skal fratræde på grund af alder. Bestemmelsen forudsættes alene anvendt i de få tilfælde, hvor det ikke har været muligt at tilrettelægge arbejdet på en sådan måde, at den pågældende har kunnet færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt.

Dommerforeningen har endvidere bemærket, at der hverken i forslaget eller i forarbejderne er taget stilling til den ansættelsesretlige situation for

den pågældende dommer, herunder hvorledes der skal forholdes med løn og pension i perioden efter det fyldte 70. år.

Som anført i de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.2 og i de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6, afskediges dommere fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år, jf. tjenestemandslovens § 34, stk. 2. Med andre ord ophører ansættelsen fra udgangen af den måned, hvori dommere fylder 70 år. Med forslaget gives således adgang til, at dommere, der afskediges på grund af alder, dvs. fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år, kan færdigbehandle sager, i hvilke den pågældende dommer har deltaget i mundtlige forhandlinger inden ansættelsens ophør, dvs. inden udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år. Det forudsættes, at aflønning mv. skal ske på baggrund af antallet af timer (eller dage), som den pågældende har medvirket i færdigbehandlingen af en sag. Dette svarer til, hvordan midlertidigt beskikkede dommere aflønnes ved færdigbehandling af sager efter beskikkelsens ophør.

3. Krav om angivelse af en postadresse i Danmark

Danske Advokater har vedrørende den foreslåede fjernelse af reglerne om angivelse af dansk postadresse også i relation til internationale sager bemærket, at den foreslåede ophævelse af bestemmelsen vil kunne indebære, at behandlingen af internationale sager f.eks. om børn bliver mere langvarig, idet retterne i forbindelse med indkaldelse af parterne vil skulle sikre sig, at der sker en indkaldelse af den udenlandske part, som kan danne grundlag for anvendelse af udeblivelsesvirkninger.

Som det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 5.2.1, er det Justitsministeriets opfattelse, at der under hensyn til det øgede samarbejde på det civilretlige område i Den Europæiske Union, herunder navnlig anvendelsen af bestemmelserne i forkyndelsesforordningen i Danmark, jf. retsplejelovens § 159 a, ikke længere er det samme behov for et krav om angivelse af en postadresse i Danmark i stævninger, ankestævninger, svarskrifter og betalingspåkrav. Det fremgår endvidere, at den foreslåede ændring efter Justitsministeriets opfattelse vil sikre bestemmelsernes overensstemmelse med EU-rettens forbud mod udøvelse af forskelsbehandling på grundlag af nationalitet. Forslaget har således også til hensigt at sikre dansk lovgivnings overensstemmelse med Danmarks EU-retlige forpligtelser.

Det skal i øvrigt bemærkes, at i forhold til internationale sager, hvor en part har valgt ikke at antage en dansk advokat, vil forslaget i forhold til de af rettens meddelelser eller sagens processkrifter, der efter retsplejelovens regler ikke skal forkyndes, som udgangspunkt ikke medføre en mærkbart forlænget sagsbehandlingstid. Det kan ikke udelukkes, at der for de af rettens meddelelser eller sagens processkrifter, der efter retsplejelovens bestemmelser skal forkyndes, vil kunne være tilfælde, hvor forkyndelsen vil kunne tage længere tid. Som anført ovenfor vil forkyndelserne dog kunne ske under anvendelse af procedurerne i forkyndelsesforordningen, jf. retsplejelovens § 159 a. Det bemærkes, at forslaget ikke indebærer ændringer i forhold til forkyndelse af stævninger, da forkyndelse for sagsøgte her sker på baggrund af det navn og den adresse, der er oplyst af sagsøgeren.

Har en part antaget en advokat til at udføre sagen, vil forkyndelse vedrørende sagen altid kunne ske for advokaten, jf. retsplejelovens § 161.

For så vidt angår kravet i § 6, stk. 2, i lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen om pligten til at angive en person i Danmark, til hvem meddelelser om sagen kan sendes, vedrører denne bestemmelse anmodninger til fogedretten om anerkendelse eller ikkeanerkendelse af udenlandske afgørelser mv. om forældreansvar mv. og om, at sådanne afgørelser mv. erklæres eksigible, jf. lovens §§ 4-5.

Bestemmelsen pålægger kun den, der indgiver en anmodning – rekvirenten – at angive en person her i landet, til hvem meddelelser vedrørende sagen kan sendes. Ophævelsen af bestemmelsen antages derfor ikke at medføre nogen mærkbar forlængelse af sagsbehandlingstiden i relation til sager efter lovens §§ 4-5. Hertil kommer, at anmodninger efter lovens §§ 4-5 formentlig ofte vil blive indgivet gennem den centralmyndighed, der er udpeget efter konventionen i det pågældende andet land.

4. Ændring af regler om behandling af sager om mindre krav (småsagsproces)

Danske Advokater har med hensyn til forslaget om at indsætte en myndighedsbestemmelse i retsplejeloven (nyt § 348, stk. 5, 2. pkt.) om, at Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at stævninger i småsager skal udfærdiges på særlige blanketter, bemærket, at det i hvert fald i de sager, hvor en sagsøger er repræsenteret ved advokat, forekommer ubegrundet og overflødig at anvende stævningsblanketter. Hertil kommer, at det erfaringsmæssigt vil påføre advokaterne unødvendige omkostninger og for-

øgede administrative opgaver i forbindelse med den fornødne IT-tilpasning mv. Danske Advokater har i den forbindelse også bemærket, at det fremgår af de almindelige bemærkninger til lovforslaget side 24, at retterne fortsat vil skulle bistå en sagsøger, der har behov for det, med at udforme stævningen, herunder i givet fald med at anvende den krævede blanket.

I lyset af høringssvaret har Justitsministeriet indhentet bidrag fra Domstolsstyrelsen, der bl.a. har oplyst, at det efter styrelsens opfattelse hverken er ubegrundet eller overflødigt at anvende stævningsblanketter i småsagerne. Domstolsstyrelsen har bemærket, at der allerede i dag er blankettvang vedrørende betalingspåkravene, og at disse blanketter også anvendes af advokater.

Der kan i øvrigt henvises til det, som er anført i de almindelige bemærkninger pkt. 6.6.2.

5. Videoafhøring af børn

Børnerådet tilslutter sig forslaget, der varetager et børneperspektiv i sagens behandling.

Landsforeningen af Forsvarsadvokater finder, at den sigtede som minimum bør have underretning om, at der skal gennemføres en indenretlig videoafhøring, så den sigtede kan drøfte sagen med sin forsvarer forud for retsmødet. Spørgsmålet om, hvorvidt sigtede bør have adgang til at være til stede i monitorrummet, bør i øvrigt afgøres af retten ud fra de konkrete omstændigheder i den enkelte sag.

Formålet med forslaget er, at indenretlige videoafhøringer af hensyn til det pågældende barn skal kunne gennemføres i overensstemmelse med retsplejelovens regler om udenretlige videoafhøringer. Det følger af disse regler, at den sigtede (eller mistænkte) hverken har ret til at være til stede under eller at blive underrettet om den udenretlige videoafhøring. Dette gælder, selv om en udenretlig videoafhøring kan benyttes som bevis under hovedforhandlingen.

Som det således fremgår af pkt. 7.1.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, varetages hensynet til barnet og hensynet til at opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring generelt bedst, hvis den sigtede ikke har adgang til at overvære videoafhøringen. Baggrunden for, at sigtede ikke selv har ret til at være til stede – heller ikke i et tilstødende monitorrum –

er, at tilstedeværelsen kan bevirke, at barnet bliver nervøst og ikke kan eller tør forklare om det passerede. Barnets kendskab til den sigtedes tilstedeværelse vil kunne påvirke barnet psykisk, øge barnets stressniveau og dermed hindre barnet i at tale frit.

Denne risiko for påvirkning af barnet gør sig efter Justitsministeriets opfattelse gældende, uanset om videoafhøringen sker udenretligt eller indenretligt. På den baggrund bør indenretlige videoafhøringer ligesom udenretlige videoafhøringer kunne gennemføres uden sigtedes vidende.

Hensynet til den sigtede vil bl.a. blive varetaget gennem reglen om, at forsvareren skal være til stede under videoafhøringen, hvis afhøringen formodes at ville blive anvendt som bevis, jf. retsplejelovens § 745 e, stk. 1. Med forslaget forudsættes det endvidere, at den sigtede også efter en indenretlig videoafhøring bør have adgang til snarest muligt sammen med sin forsvarer at gennemse videoptagelsen og til at stille supplerende spørgsmål til barnet ved en genafhøring, jf. retsplejelovens § 745 e, stk. 2.

Som anført fører de generelle hensyn bag ordningen med videoafhøringer efter Justitsministeriets opfattelse til, at sigtede ikke bør være til stede. Justitsministeriet finder det således ikke hensigtsmæssigt med en ordning, hvorefter spørgsmålet om den sigtedes tilstedeværelse under videoretsmødet skulle afgøres af retten i hvert enkelt tilfælde. Samtidig er forslaget – ligesom de gældende regler om udenretlige videoafhøringer – ikke til hinder for, at den sigtede underrettes om afhøringen, hvis omstændighederne ikke taler imod dette.

Der kan i øvrigt henvises til det, som er anført i lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 7.

6. Forlængelse af varetægtsfængsling i tilståelsessager uden fastsættelse af frist

Landsforeningen af Forsvarsadvokater anfører, at fængslingsfristerne er med til at sørge for, at sagerne bliver berammet med større hurtighed. Foreningen kan derfor ikke støtte forslaget om, at varetægtsfængslinger i tilståelsessager – ligesom hvad der gælder i domsmandssager og nævningesager – i visse tilfælde skal kunne fortsætte uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen.

Reglerne om, at retten i visse tilfælde kan forlænge en varetægtsfængsling frem til dom, når sagen er berammet som domsmandssag eller nævningesag, har til formål at mindske antallet af formelle retsmøder og forelæggelser for retten om fristforlængelser uden protest. Som anført af Rigsadvokaten gør disse hensyn sig gældende, uanset om der er indleveret et anklageskrift og berammet hovedforhandling i sagen, eller om der er indleveret en retsmødebegæring og berammet et retsmøde med henblik på sagens afgørelse som tilståelsessag, jf. herved pkt. 8.2 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Justitsministeriet finder det på den baggrund hensigtsmæssigt, at der også, når sagen forventes afgjort som tilståelsessag, kan træffes bestemmelse om fortsat varetægtsfængsling frem til dom. Det bemærkes, at domstolene ifølge retsplejelovens § 843 a, stk. 1, skal fremme enhver straffesag med den hurtighed, som dens beskaffenhed kræver og tillader. Bestemmelsen indebærer bl.a., at det ved berammelsen af sager, hvor den sigtede er varetægtsfængslet, skal sikres, at sagen – i lyset af den skete varetægtsfængsling – bliver berammet med den fornødne hurtighed.

III. Lovforslaget

Det skal bemærkes, at det fremsatte lovforslag adskiller sig fra det udkast, der var i høring, på følgende punkter:

- 1.** Konsekvensrettelserne om, at henholdsvis Forbrugerstyrelsen og Konkurrencestyrelsen ændres til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen (retsplejelovens § 105, stk. 3 og 4), er taget ud af lovforslaget og er i stedet ændret i den seneste bekendtgørelse af retsplejeloven (nr. 1063 af 17. november 2011).
- 2.** Lovforslagets § 1, nr. 1-4, som vedrører oprettelse af en yderligere dommerstilling ved Tinglysningsretten, er sendt i høring den 9. december 2011 med høringsfrist til den 6. januar 2012. En supplerende kommenteret høringsoversigt vil blive fremsendt, når høringsfristen er udløbet.
- 3.** Lovforslagets § 1, nr. 9, om ophævelse af retsplejelovens § 110, stk. 3, er sendt i høring den 9. december 2011 med høringsfrist til den 6. januar 2012. En supplerende kommenteret høringsoversigt vil blive fremsendt, når høringsfristen er udløbet.